

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Koszty postępowania różnią się w zależności od charakteru i zakresu sprawy. Koszty sądowe obejmują np. opłaty i wydatki związane z pomocą prawną, zwrot kosztów poniesionych przez świadków oraz koszty usług tłumaczenia ustnego i pisemnego, opłaty manipulacyjne i pobierane przez organy opłaty za dokumenty oraz opłaty egzekucyjne należne Skarbowi Państwa. Opłaty związane z pomocą prawną stanowią większość kosztów postępowania. Co do zasady każda ze stron pokrywa własne koszty sądowe. Sąd może jednak obciążyć stronę przegrywającą kosztami poniesionymi przez stronę przeciwną.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Pomoc prawną przyznaje się – na koszt Skarbu Państwa – osobom, które potrzebują specjalistycznej pomocy w kwestiach prawnych, ale nie są w stanie pokryć kosztów postępowania z uwagi na sytuację finansową. Pomoc prawna obejmuje porady prawne, niezbędne środki i zastępstwo procesowe oraz reprezentowanie przed innymi organami, a także zwolnienie z kosztów postępowania. Nie weryfikuje się sytuacji finansowej wnioskodawcy, który otrzymuje drobną poradę prawną przez telefon lub za pomocą innych środków komunikacji elektronicznej.

3 Jakie wymogi należy spełnić, aby otrzymać pomoc prawną?

Pomoc prawną przyznaje się w sprawach podlegających jurysdykcji fińskich sądów osobom, które mają miejsce zamieszkania w Finlandii, oraz osobom, które mają miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej (UE) lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG). Ponadto pomoc prawną przyznaje się, jeżeli sprawę ma rozpoznać fiński sąd lub jeżeli istnieją szczególne przesłanki uzasadniające przyznanie takiej pomocy. W sprawach rozpoznawanych za granicą pomoc prawna obejmuje udzielanie ogólnych porad prawnych.

Pomocy prawnej nie może otrzymać spółka ani korporacja. Przedsiębiorcy mogą otrzymać pomoc prawną w sprawach gospodarczych innych niż postępowania sądowe, o ile zachodzą szczególne przesłanki uzasadniające przyznanie takiej pomocy.

Pomoc prawną przyznaje się na wniosek, nieodpłatnie lub za podlegającą odliczeniu opłatą, uwzględniając sytuację finansową wnioskodawcy. Sytuację finansową wnioskodawcy ocenia się na podstawie środków dostępnych wnioskodawcy na przestrzeni miesiąca (środki pozostałe do dyspozycji) i jego majątku. Co do zasady kwotę środków pozostałych do dyspozycji oblicza się na podstawie miesięcznych dochodów wnioskodawcy i jego małżonka lub konkubenta, niezbędnych wydatków i zobowiązań alimentacyjnych. Pomoc prawną przyznaje się osobom, których środki pozostałe do dyspozycji i majątek nie przekraczają kwoty określonej w dekrete rządowym. W dekrete rządowym określono również szczegółowe przepisy dotyczące dochodów i wydatków, które należy wziąć pod uwagę, wpływ zobowiązań alimentacyjnych na obliczenia kosztów pozostałych do dyspozycji, zasady oceny majątku oraz kryteria określenia podlegającej odliczeniu kwoty, którą ma zapłacić beneficjent pomocy prawnej.

Pomoc prawna nie przysługuje, jeżeli wnioskodawca ma ubezpieczenie ochrony prawnej, które obejmuje daną sprawę. W postępowaniu sądowym sąd może jednak przyznać pomoc prawną w zakresie, w jakim koszty postępowania przekraczają maksymalną kwotę ubezpieczenia. Jeżeli z uwagi na swoją sytuację finansową wnioskodawca jest uprawniony do otrzymania pomocy prawnej bez konieczności uiszczenia opłaty, pomoc prawną można przyznać również w celu pokrycia udziału własnego w polisie ubezpieczeniowej.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Pomoc prawną można otrzymać w postępowaniu sądowym oraz pozasądowym.

Pomocy prawnej nie przyznaje się, jeżeli:

sprawa nie ma dużego znaczenia dla wnioskodawcy;

pomoc prawna byłaby wyraźnie bezzasadna w świetle potencjalnych korzyści dla wnioskodawcy;

wszczęcie postępowania stanowiłoby naruszenie przepisów procesowych lub

sprawa opiera się na prawie nabytym przez wnioskodawcę i można przypuszczać, że wnioskodawca nabył to prawo w celu uzyskania pomocy prawnej.

Co do zasady pomoc prawna nie obejmuje zastępstwa procesowego w następujących sprawach:

w postępowaniu w przedmiocie wniosku przed sądem powszechnym;

w zwykłym postępowaniu karnym;

w sprawie wchodzącej w zakres prawa podatkowego lub środków publicznych lub

w sprawach, w których prawo do złożenia środka zaskarżenia wynika z przynależności do organów gminnych lub innych organów publicznych.

Nawet w powyższych przypadkach można skorzystać z usług publicznego doradcy prawnego, który może udzielić porad prawnych i – w razie potrzeby – sporządzić wszelkie wymagane pisma.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Jeżeli sprawa jest pilna, osoba ubiegająca się o pomoc prawną musi poinformować o tym biuro pomocy prawnej (*oikeusaputoimisto*).

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Formularz wniosku o pomoc prawną można uzyskać pod adresem: <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/lomakkeet.html>

Formularz wniosku o pomoc prawną można również uzyskać z biura pomocy prawnej. Dane kontaktowe biur znajdują się pod adresem:

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html>

O pomoc prawną można ubiegać się również drogą elektroniczną na stronie:

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/oikeusavunsahkoinenasiointi.html>

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

We wniosku o pomoc prawną wnioskodawca przedstawia informacje na temat swojej sytuacji finansowej i przedmiotu sprawy, w odniesieniu do której wnosi o pomoc prawną, oraz na temat ubezpieczenia ochrony prawnej (zob. pytanie nr 6 dotyczące formularzy wniosku o pomoc prawną). Na wniosek biura pomocy prawnej wnioskodawca przedstawia również oświadczenie dotyczące dochodów i wydatków oraz aktywów i zobowiązań. Bez uszczerbku dla przepisów dotyczących poufności biuro pomocy prawnej ma prawo żądać wszelkich informacji niezbędnych do ustalenia, czy wnioskodawca kwalifikuje się do uzyskania pomocy prawnej w świetle swojej sytuacji finansowej oraz czy wnioskodawca ma ubezpieczenie ochrony prawnej, które obejmuje przedmiotową sprawę.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

O pomoc prawną można zwrócić się w każdym biurze pomocy prawnej. Dane kontaktowe biur znajdują się pod adresem:

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html>

O pomoc prawną można ubiegać się również drogą elektroniczną na stronie:

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/oikeusavunsahkoinenasiointi.html>

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

O przyznaniu pomocy prawnej decyduje biuro pomocy prawnej. Biuro wysyła swoją decyzję na adres korespondencyjny podany przez wnioskodawcę.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

W celu uzyskania pomocy prawnej wnioskodawca lub jego pełnomocnik powinni skontaktować się z biurem pomocy prawnej.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Pomoc prawną świadczą publiczni doradcy prawni. W postępowaniach sądowych pomoc prawną mogą również świadczyć prywatni pełnomocnicy, którzy zgodzili się pełnić tę funkcję. Prywatnym pełnomocnikiem może być wyłącznie adwokat (*asianajaja*) lub licencjonowany radca prawny (*luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja*). Jeżeli beneficjent pomocy prawnej wskazał wykwalifikowaną osobę jako swojego pełnomocnika, właściwy organ wyznacza właśnie tę osobę, chyba że zachodzą szczególne przesłanki przeciwnie. Pełniąc swoją funkcję, pełnomocnik ma obowiązek przestrzegać zasad postępowania adwokata.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Pomoc prawna obejmuje wynagrodzenie lub należności doradcy prawnego, w całości albo w części, w zależności od środków i oszczędności posiadanych przez beneficjenta. Pomoc prawna obejmuje usługi doradcy prawnego w wymiarze nieprzekraczającym 80 godzin, chyba że sąd ze szczególnych powodów zdecyduje zwiększyć zakres pomocy prawnej. W postępowaniach pozasądowych 80-godzinny pułap ma charakter bezwzględny. Pomoc prawna obejmuje także koszty tłumaczenia ustnego i pisemnego, opłaty za przeprowadzenie dowodu w sądzie i koszty uzyskania niezbędnych dowodów, takich jak dowody medyczne.

Jeżeli wnioskodawca ma ubezpieczenie ochrony prawnej i przyznano mu bezpłatną pomoc prawną, Skarb Państwa może pokryć udział własny w ubezpieczeniu ochrony prawnej. Ze szczególnych powodów Skarb Państwa może także pokryć koszty przekraczające pułap ubezpieczenia. W decyzji o przyznaniu pomocy prawnej wskazuje się kwotę, która ma zostać pokryta.

Beneficjent pomocy prawnej otrzymuje bezpłatnie od sądu i innych organów dokumenty niezbędne do prowadzenia sprawy, odpisy dokumentów urzędowych, doręczenia itp., a także ogłoszenia w dzienniku urzędowym i powiadomienia o próbach egzekucji.

Wnioskodawca, którego na podstawie oceny posiadanych środków uznano za uprawnionego do otrzymania bezpłatnej pomocy prawnej, a którego nie uznano za potrzebującego pomocy doradcy prawnego, może być zwolniony od powyższych opłat.

Skarb Państwa nie pokrywa kosztów strony przeciwnej, w przypadku gdy beneficjent pomocy prawnej przegra sprawę.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Ponoszoną przez beneficjenta pomocy prawnej opłatę, która podlega odliczeniu od kosztów postępowania, określa się na podstawie jego sytuacji finansowej. Jeżeli pomoc prawną świadczy publiczny radca prawny, beneficjent pomocy prawnej uiszcza tę opłatę na rzecz biura pomocy prawnej. Jeżeli pomoc prawną świadczy prywatny pełnomocnik, beneficjent pomocy prawnej uiszcza tę opłatę na rzecz tego pełnomocnika.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Tak. Pomoc prawna obejmuje wszelkie niezbędne koszty sądowe poniesione przez wnioskodawcę w związku z postępowaniem. Ponoszona przez beneficjenta pomocy prawnej opłatę, która podlega odliczeniu od kosztów postępowania, określa się na podstawie jego sytuacji finansowej.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Jeżeli okaże się, że przesłanki przyznania pomocy prawnej nie występowały lub że okoliczności zmieniły się bądź już nie zachodzą, biuro pomocy prawnej lub sąd mogą zmienić decyzję o przyznaniu pomocy prawnej lub postanowić o cofnięciu pomocy prawnej. Jeżeli zmienia się wysokość podlegającej odliczeniu opłaty, którą uiszcza beneficjent pomocy prawnej, właściwy organ podejmuje decyzję, czy zmianę tę należy zastosować z mocą wsteczną. Jeżeli właściwy organ postanowi zaprzestać świadczenia pomocy prawnej, postanawia się również, czy beneficjent musi zwrócić Skarbowi Państwa kwotę otrzymanej pomocy prawnej, oraz określa się kwotę takiego zwrotu.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Jeżeli biuro pomocy prawnej oddali wniosek o pomoc prawną, wnioskodawca może zwrócić się o rozpatrzenie tego wniosku do sądu. Biuro pomocy prawnej załącza do decyzji pouczenie dotyczące możliwości skierowania decyzji tego biura do ponownego rozpoznania przez sąd. Wniosek o ponowne rozpoznanie sporządza się w formie pisemnej i przekazuje do biura pomocy prawnej, które wydało decyzję. Biuro pomocy prawnej może również samo zmienić swoją decyzję. Jeżeli biuro pomocy prawnej uznaje, że nie ma podstaw do zmiany decyzji, przekazuje wniosek o ponowne rozpoznanie decyzji do sądu. Sąd może również zmienić decyzję biura pomocy prawnej na niekorzyść wnioskodawcy.

17 Czy złożenie wniosku o pomoc prawną powoduje zawieszenie biegu terminu przedawnienia?

Wniosek o pomoc prawną dotyczy pomocy prawnej w konkretnej sprawie. Wniosek o pomoc prawną nie jest pismem wszczynającym postępowanie sądowe ani nie powoduje przerwania biegu terminu przedawnienia.

Dodatkowe informacje

W postępowaniu karnym sąd może wyznaczyć obrońcę z urzędu, który będzie bronił oskarżonego, oraz pełnomocnika procesowego i asystenta ofiary na czas trwania postępowania przygotowawczego i sądowego. Obrońcą lub pełnomocnikiem procesowym ofiary może zostać wyłącznie publiczny radca prawny, adwokat lub – w szczególnych przypadkach – licencjonowany radca prawny. Asystent musi posiadać odpowiednie kwalifikacje do pełnienia swojej funkcji. Jeżeli sąd uzna oskarżonego za winnego popełnienia czynu zabronionego, a oskarżony korzystał z usług obrońcy z urzędu w postępowaniu przygotowawczym i sądowym, oskarżony ma obowiązek zwrócić Skarbowi Państwa poniesione przez niego koszty. Jeżeli oskarżony spełnia kryteria finansowe otrzymania pomocy prawnej, kwota do zwrotu nie może przekraczać kwoty przyznanej pomocy prawnej.

Dodatkowe informacje na temat pomocy prawnej można uzyskać pod adresem: <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index.html>

Ostatnia aktualizacja: 25/03/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.